

WZEEUWS Weerzien

Pak 'm mee!

In goede gezondheid

Nr 8, tweede jaargang - december 2020 | DE GRATIS KRANT VOL HERINNERINGEN | STICHTING ZEEUWS WEERZIEN

Pagina 3 en 7
Waar is de
receptioniste?

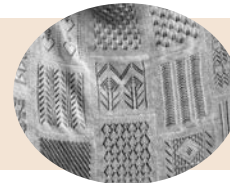
Pagina 5
Hoofdkapjes
waren er
eerder

Pagina 7
Precisiewerk
of marteling?

Pagina 9
Beddengoed
van Tante Zoet

Dat Zeeland maar snel beter mag worden

De lichtjes hangen al weken in de bomen. Ze brengen een beetje optimisme en verlichting in deze donkere tijden. Want ja, donker is de kerst van 2020 natuurlijk wel. Corona ligt als een zware deken over onze wereld. Maar we worden beter.

Ziekenhuis Bethesda 1934, in de operatiekamer. Vanaf links dokter A. Staverman, verplegend personeel, dokter H.J. Jens en narcotiseur dr. Lacomblé | Zeeuws Archief, Fotocollectie Vlissingen, nr 34136

door: Jan van Damme

Geen grote familiefeesten, geen reizen naar het buitenland, niet uit eten of de kroeg in. En - helaas voor alle liefhebbers - staat er ook al een boete op het afsteken van vuurwerk. We hopen, we wachten op werkende vaccins die ons bevrijden van onze al maandenlang knellende ketens.

De greep van Corona

Daarom vinden wij als redactie van Zeeuws Weerzien het in deze decembermaand belangrijker dan ooit dat we met een papieren krant bij u op tafel liggen. En, zoals u ziet, het is gelukt. We hebben een nummer voor u samengesteld waarin we terugblikken op 'beter worden in Zeeland'. Toen we dat thema kozen, konden we nog niet voorzien dat het coronavirus ons op het moment van verschijnen nog steeds in zijn greep zou hebben. Nu dat wel het geval blijkt te zijn, is het thema meteen ook een hartgrondige wens: dat we elkaar met zijn allen maar snel weer drie klapzoenen mogen geven en eens ferm mogen omarmen in een genezen Zeeland, in een gezonde wereld.

Want juist die simpele aanraking, die gemeente omarming missen we nog wel het meest.

Zusters met kapjes

In dit nummer blikken we terug op hoe de dokters en zusters in Zeeland de vinger aan de pols hielden.

Kees Stevens heeft een rekening bewaard van het Sint Joannaziekenhuis in Goes, waar in 1943

keelamandelen werden verwijderd voor 56,50 gulden. Zusters droegen kapjes, u weet het vast nog. In de rubriek 'verdwenen beroepen' staan we stil bij de in een beeldscherm omgetoverde receptioniste in het ziekenhuis van Vlissingen. Twee wonderdokters dienen zich aan: eentje uit Knokke die niet zo heel erg serieus werd genomen, en eentje uit Heinkenszand die zich over

zijn armen ontfermde. Wie herinnert zich niet de tandarts wiens behandelkamer nog het meest weghad van een praktijk vol martelwerktuigen?

Sober nabij

Door coronabeperkingen ligt een wintersportvakantie dit jaar niet voor de hand. Daarom denken we met enige weemoed terug aan de 'gipswissel' in Oostenrijk. Riet Kuyper-Vijverberg vertelt over haar tijd als verpleegkundige in het Rode Kruis-ziekenhuis in Goes. Hier en daar duiken we wat verder terug in de tijd. Een operatie in Goes in 1839 was geen sinecure. En het Burgerghasthuis van Aardenburg ging al zo'n honderd jaar geleden ter ziele, maar is nog niet vergeten. Om de kou buiten te houden ontwierp de Stichting Zeeuwse Vissers-truien 'Het Beddengoed van Tante Zoet', een unieke en behaaglijke deken. U krijgt ook een recept voor wortelsoep met sinaasappel, voor een kleurig begin van uw feestmaaltijd.

We wensen u in deze sobere kerst- en eindejaarsmaand veel warmte en nabijheid. En hopen dat Zeeuws Weerzien daarbij een handje helpt.

Groepsfoto voor het draaiorgel Aida van J.P. Arnold, Vlissingen. Collecte voor het nieuwe ziekenhuis te Vlissingen. Op het bord staat: 'De opbrengst komt geheel ten goede van het Nieuwe Ziekenhuis en om de oudjes uit het Gasthuis een genoeglijken dag te bezorgen. Geeft veel. Ca. 1927 | Zeeuws Archief, Fotocollectie Vlissingen, nr 1927

WEERZIEN IN 2021

Zeeuws Weerzien wordt met veel plezier samengesteld en gemaakt door een groot aantal vrijwilligers. Een extra bedankje is op zijn plaats voor onze (vrijwillige) distributeurs, die ondanks de coronamaatregelen de krant door heel Zeeland verspreiden. Door de landelijke maatregelen is het aantal - met name medische - distributiepunten beperkt. Daarom deze oproep: neem een krant mee voor iemand in uw buurt!

Steun Zeeuws Weerzien

De inkomsten uit advertenties en fondsenwerving lopen steeds meer terug en zijn onvoldoende om het voortbestaan van de krant te garanderen. U kunt ons helpen met een donatie. Iedere gift wordt hartelijk ontvangen. Maar vanaf 50 euro zetten we er een leuke tegenprestatie tegenover.

Exclusief voor gulle gevers

Sinds coronatijd wordt op onze website 'als extraatje' wekelijks een herinnering van één van onze redactieleden geplaatst, voorzien van een foto uit de oude doos. Iedere vrijdagochtend interviewt Remco van Schellen de betreffende redacteur hierover op Omroep Zeeland radio. Deze nostalgische verhalen zijn nu gebundeld in een boekje, dat exclusief beschikbaar is voor iedereen die Zeeuws Weerzien steunt met een gift van minimaal € 50,-. Maak uw donatie over op: IBAN NL37 RABO 0336 2762 73 of via de speciale 'donatie button' op www.zeeuwsweerzien.nl. Vergeet daarbij niet uw adresgegevens bij de omschrijving in te vullen, zodat wij het boekje aan u kunnen toesturen.

Het volgende nummer komt uit in maart en staat in het teken van grootouders met hun kleinkinderen. Heeft u een mooie herinnering aan opoe of praat u wel eens met uw eigen kleinkinderen over vroeger? Laat ons meegenieten en stuur uw verhaal (foto's welkom!) aan redactie@zeeuwsweerzien.nl of Stichting Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA VEERE.

Wij wensen u in alle opzichten goede feestdagen. De redactie

MONDIAL MOVERS
Vogel Verhuizingen

Woningontzuiming met zorg!

Dat doen ze ook!

Wist u dat Mondial Vogel Verhuizingen ook zorgvuldige woningontzuimingen verzorgt voor ouderen, mindervaliden en hulpbehoevenden na hun verhuizing en voor nabestaanden na een overlijden?

- Leegruimen van woning of verzorgingskamer
- Alle werkzaamheden conform opleveringseisen
- Verwijderen vloerbedekking
- Tijdelijke opslag inventarisgoederen en/of persoonlijke spullen
- Afvoeren inventarisgoederen op milieuverantwoorde wijze
- Eindschoonmaak

0118-612669
info@vogel-verhuizingen.nl

WILT U OOK IN DEZE KRANT ADVERTEREN?

Informeer naar de mogelijkheden! E-mail: verkoop@meulenberg.nl

Rotterdamsekaai 61 | 4331 GN Middelburg | Tel.: 0118 63 51 26 | www.meulenberg.nl

GRATIS
Lenovo M10 Tablet bij aanschaf van Zonnepanelen.

ACTIE!

* Bij minimale afname van 10 panelen

Hoe wilt u herinnerd worden?

Adrienne Klein, Gerrit Klein, Lenny Adriaanse, Michiel Adriaanse, Guido Poesiat

Als u uw uitvaartwensen vooraf vastlegt, kan dit uw naasten later veel zorg uit handen nemen bij het regelen van uw uitvaart. Een geruststellend gevoel, voor u en uw nabestaanden.

Uitvaartwensen online vastleggen

U kunt eenvoudig en kosteloos uw uitvaartwensen vastleggen via monuta.nl/uitvaartwensen.

Liever uw uitvaartwensen op papier vastleggen?

Vraag dan gratis het Uitvaartwensenformulier aan via adrienneklein@monuta.nl of vul uw gegevens hieronder in en stuur die op naar Monuta Adrienne Klein, Antwoordnummer 162, 4380 VB in Vlissingen (een postzegel is niet nodig). Het formulier leidt u stap voor stap langs alle onderdelen van de uitvaart. U kunt uw wensen zo gedetailleerd invullen als u zelf wilt. Als u het ingevulde formulier naar ons terugstuurt, krijgt u van ons een uitgewerkt overzicht terug. Uw uitvaartwensen staan dan vrijblijvend geregistreerd en zijn altijd beschikbaar.

Uitvaartwensenformulier aanvragen

Misschien wilt u hulp bij het invullen van dit formulier. Wij komen vrijblijvend en kosteloos bij u langs om u persoonlijk te informeren over alle mogelijkheden omtrent uw uitvaartwensen.

Naam _____
Adres _____
Postcode _____
Woonplaats _____
Telefoonnummer _____
E-mailadres _____
Aantal _____
Evt. opmerkingen _____

Stuur mij alleen het Uitvaartwensenformulier toe Neem contact op voor een afspraak

Uitvaartcentrum De Voorzorg
Industrieweg 20, Vlissingen

Uitvaartcentrum Adagio
Buitenhovelaan 1, Middelburg

Monuta Adrienne Klein
T 0118 - 41 27 60 (24 uur per dag bereikbaar)
I monutaadrienneklein.nl

Monuta
Adrienne Klein
De steun bij ieder afscheid.

Goede zorg begint met een verhaal

Wil je verhalen lezen van onze cliënten en medewerkers? Kijk op www.svrz.nl

T. 0900-7879777 | zorglijn@svrz.nl | www.svrz.nl

Kijk uit naar de volgende editie

Zeeuws Weerzien verschijnt in maart, juni, september en december (check onze website). Van alle eerder verschenen edities kunt u, zo lang de voorraad strekt, een gratis exemplaar afhalen bij ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg. U kunt dit aanvragen via info@dezb.nl, waarna het pakketje voor u wordt klaargelegd bij de klantenservice.

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, of als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen. De krant verschijnt, afhankelijk van coronamaatregelen, 4x per jaar in een oplage van 50.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in de vestigingen van Bibliotheek Zeeland, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels en bij diverse lokale ondernemers. Een actueel overzicht van distributiepunten, alsmede een digitale versie van de krant, treft u op onze website. De krant komt tot stand dankzij de inzet van een groot aantal vrijwilligers en i.s.m. Stichting Feest van Herkenning, die bijeenkomsten organiseert waarbij het delen van herinneringen centraal staat.

Uitgever

Stichting Zeeuws Weerzien
Voorzitter Frans van de Velde
Postbus 33, 4350 AA Veere
www.zeeuwsweerzien.nl
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Eindredactie

Jan van Damme

Redactie

Peter Blom, Zeeuws Archief
Johan Francke, ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland

Vormgeving

Leo Minnaard
Ramon de Nennie, decreet

Druk en advertentieverkoop

Meulenberg Media, Patrick Joossens
drukkerij@meulenberg.nl

Coördinatie

Hanneke de Vroe
redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto)rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Deze editie is mede mogelijk gemaakt door

VSBFonds,
iedereen doet mee

Monuta Helpt

VERDWENEN BEROEPEN... 'DE RECEPTIONIST(E)'

Een mooie naam is: Poortwachter

Receptie van het Gasthuis in Middelburg, foto: Provincie Zeeland, afdeling Voorlichting/Jaap Wolterbeek, 1984 | ZB, Beeldbank Zeeland, recordnr. 815.

door: Johan Francke

Meestal gaat deze rubriek over beroepen die door de vooruitgang en verbeterde technische ontwikkelingen zijn uitgestorven. De kolenboer omdat iedereen op gas ging stoken (en daar inmiddels alweer vanaf is); de klompenmaker omdat machinaal produceren veel goedkoper is of de schillenboer omdat er nu een gft-bak is. Ditmaal echter een nog recent uitgestorven beroep: dat van de receptionist(e) in het ziekenhuis.

Ooit, lang geleden, als je een afspraak in het ziekenhuis had en de weg niet wist, meldde je je bij de receptie bij de ingang van het ziekenhuis met je ponskaart. De doorgewinterde bezoeker was dan al doorgestiefeld naar de afdeling waar hij of zij moest zijn. Bij de receptie evenwel werd je ook vriendelijk naar de juiste afdeling gestuurd, waar je je meldde bij de receptie aldaar, zodat ze daar wisten welk bezoek uit de agenda was gearriveerd en al wachtte. Mocht er iemand niet op komen dagen dan kon je eerder geroepen worden, althans in theorie. In de praktijk wachtte je natuurlijk altijd drie kwartier langer op je beurt omdat een afspraak wel eens uitliep of een arts een spoedgeval tussendoor kreeg. Reden waarom je in een ziekenhuis altijd 's ochtends vroeg moet afspreken als je snel aan de beurt wilt zijn.

Het Admiraal De Ruyter Ziekenhuis in Vlissingen (een onjuiste en daarmee ludieke naam, want die functie heeft De Ruyter nooit bekleed: hij was luitenant-admiraal) werd enige jaren geleden verbouwd. Bij de opening van de vernieuwde entree in augustus 2016 wachtte veel oudere bezoekers een onaangename verrassing. Het persoonlijke contact in de vorm van de receptionist(e) was verdwenen. Dit had plaats gemaakt voor een rij scanners waarop je je id-kaart, rijbewijs of paspoort moet leggen, waarna je gegevens worden afgelezen en je een bonnetje met een betekenisloze code krijgt.

Vooruitgang betekent meestal dat zaken sneller gaan, maar niet in dit geval. Met die betekenisloze bonnetje moet je vervolgens minutenlang wachten tot op de rij monitoren die zich bij de

ingang bevinden, wordt aangegeven waar je je vervolgens mag melden. De afdelingen bestaan nog wel, maar hebben centrale wachtruimtes die van passende regionale namen als Noordzee, Westerschelde, Saeftinghe, Veerse Meer en alle Zeeuwse eilandennamen zijn voorzien. Nadat je daar naartoe bent gelopen zit je weliswaar op de juiste plek, maar ben je ondanks je registratie nog niet aanwezig. Daartoe moet eerst de betekenisloze code onder een nieuwe scanner worden geplaatst die vervolgens de dienstdoende arts vertelt dat je in de wachtruimte zit. Die komt je vervolgens ophalen als je aan de beurt bent. Daarmee is ook daar de receptionist(e) overbodig geworden. Althans zo lijkt het. Want al sinds de invoering van de scanners bestaat er een nieuwe functie bij de ingang.

Zonder bonnetje niet verder

Het idee is natuurlijk dat iedere bezoeker zo verweven is met alle moderne communicatieapparatuur dat eenieder hier zijn eigen weg vindt. In de praktijk is de receptionist(e) een staand beroep geworden en worden de bezoekers die niet weten hoe alles werkt vriendelijk uitgelegd hoe ze hun id-kaarten onder de scanner moeten plaatsen en het scherm moeten bedienen. Veel oudere bezoekers - een ziekenhuis trekt nu eenmaal niet zoveel jeugd - zijn daarom alsnog op

hulp aangewezen. Er is kortom gewoon een nieuwe functie ontstaan, maar hoe laat die zich het best omschrijven? Als steward? of toch maar ... receptionist? Eigenlijk vind ik Poortwachter wel een mooie en toepasselijke naam voor deze zorgmedewerker, want je komt zonder uitgeprint bonnetje immers niet verder in deze zorginstelling.

Die naam Poortwachter is wellicht nog meer van toepassing op een nieuwe zorgfunctie die sinds het coronavirus in het voorjaar van 2020 zijn intrede deed. Namelijk die van de in wachthokjes bij de ingang geposteerde zorgmedewerker die vragen of je corona-vrij bent en je handen hebt gedesinfecteerd. Zo zie je maar weer dat elke tijd zijn eigen beroepen kent en beroepen in een andere vorm eigenlijk langer blijven bestaan dan je wellicht denken zou.

Wel ben ik zeer benieuwd hoe het systeem in het ADRZ werkt als er een elektronische of stroomstoring is. Ik stel me zo voor dat ik dan gewoon uit eigen beweging naar de juiste afdeling loop, zonder al die driedubbele administratie en gewoon wacht tot ik afgeroepen word. Dat lijkt me een verdere efficiëntieslag die in ieder geval mijzelf minuten tijd bespaart, maar tegelijk veel lijkt op wat vijftig jaar geleden al de normale gang van zaken was.

Aardenburg had een eigen Burgergasthuis

Er valt weinig bijzonders te zien. Het is een groot terrein. Bij de entree hangt een rood bordje. Verboden toegang voor onbevoegden. *door: Peter Verdurmen*

Het Burgergasthuis op het achterterrein is ten prooi gevallen aan de sloophamer.

Op het achterterrein, te zien vanaf de weg, enkele kleine opstallen en een stapel gezaagde boomstammen. Achter de ramen van het kolossale herenhuis aan de straatkant staan verschillende 'te koop' borden. Kun je je het voorstellen? Hier, aan de Oude Kerkstraat in Aardenburg, moet ooit het Burgergasthuis hebben gestaan. Een klein hospitaal. Naast de zorg voor zieken bood het gasthuis vanaf 1892 ook onderdak aan ouden van dagen.

Walter Dierick, veertig jaar lang werkte hij op de secretarie, kenner van de lokale geschiedenis, weet er wel wat van. Reeds eind jaren twintig sloot het gasthuis de deuren. Daaraan ging een flinke politieke strijd vooraf. In Aardenburg zeggen ze waar het op staat. André Bauwens schreef er in het tijdschrift van de Heemkundige Kring West-Zeeuws-Vlaanderen onder de titel 'Katholieke emancipatie in een liberaal bolwerk van protestantse huize' een boeiend artikel over.

Zouden er nog mensen leven die er zijn geboren? Wie in 1921 ter wereld kwam moet nu 99 zijn. Het zou kunnen. Ze vinden is vers twee. Laat staan of men nog tastbare herinneringen heeft aan het gasthuis. Mijn wieg stond ook in Aardenburg, in een noodwoning op het Beatrixplein. Ook afgebroken trouwens.

Het gasthuis werd verkocht. De koper, Dolf Hoogerwerf, een garagist, richtte er z'n werkplaats in. Ruimte zat. In Beeldbank Zeeland is een foto van het Burgergasthuis te vinden, volgens de beschrijving gemaakt in 1910. Het is zomer, de ramen staan lekker open. Frisse lucht, daar knappen zieken van op. Linksonder op de foto zit een oudje op een bankje weg te dommelen. Het geluid van loeiende sirenes hoef je er niet bij te denken. Alles ging nog met paard en wagen. Andere tijden ambulance...

Is geld anno 2020 een hot issue in de zorg, vroeger was het niet anders. Het Burgergasthuis, ontstaan uit het middeleeuwse Sint-Janshuis, was rijk. De instelling bezat volgens Walter Dierick zelfs landerijen. In de jaren twintig werd in de Aardenburgse gemeenteraad op Hoekse en Kabeljauwse wijze strijd geleverd tussen de protestanten en katholieken. De bezittingen werden - uiteindelijk - verdeeld onder verschillende

armeninstellingen, schrijft A.C. van Vooren in Aardenburg in Oude Ansichten deel 2. Bij een andere foto merkt Van Vooren op dat de gebouwen primitief waren ingericht en er geen specialisten aan de inrichting waren verbonden.

De uitbreiding en modernisering van het Sint Anthoniusziekenhuis in Oostburg betekende de doodsteek voor het Burgergasthuis. 'In het winkeltje naast het gasthuis kon de jeugd voor een halve cent snoep kopen of in de winter voor een halve cent haar handen en voeten komen warmen bij de kachel', aldus Van Vooren.

Andere tijden winter...

Hoe ging het verder? In de oorlog werd het gebouw zwaar getroffen door granaatvuur. De oorlogsschade werd slechts provisorisch hersteld. Willy Hoogerwerf volgde z'n vader op. Tot ver in de twintigste eeuw repareerde hij auto's en ook grasmaaiers.

Achterbuurman Clement Bonte over de laatste jaren: 'Jeanine Hoogerwerf, de echtgenote van Willy, is een jaar of vijf geleden overleden. Willy Hoogerwerf is al veel eerder gestorven.' Voor haar dood had zij de sloop van het pand, dat er slecht aan toe was, geregeld, aldus Bonte. 'Enkele weken na haar overlijden is het tegen de grond gegaan.' Einde gasthuis.

door: Ans van Nieuwenhuijze

Het was in de jaren zeventig en ik ging voor de tweede keer op wintersport in Oostenrijk. Na het voor-skiën kwam ik in een klas voor gevorderden. Ik vond het een hele eer, maar dat was van korte duur, want 's middags brak ik mijn been en werd ik in een ligsleetje de berg afgegleeden en zo de ambulance in. De rit eindigde in het ziekenhuis van Zell am See, waar de zaaltjes zo klein waren, dat een brancard er niet tussen de bedden kon komen. Een potige heer droeg mij daarom van de deur naar een bed. Daar vertelde een arts dat de breuk gecompliceerd was en dat ik de volgende dag geopereerd zou worden. Na de operatie zat ik van mijn tenen tot mijn lies in het gips. Dat was aanvankelijk liggips, na een aantal dagen zou ik loop-gips krijgen: de zogenaamde Gipswechel of in goed Nederlands gipswissel. Om de pijn te drukken en de spieren slap

te houden kreeg ik valium-tien. Daardoor was ik redelijk gedrogeerd en weet ik van de eerste dagen in het ziekenhuis niet zo heel veel meer.

Overgang

Bij een controleronde van de dokter vroeg ik op enig moment wanneer ik mijn Wechsel of wissel zou krijgen. Zijn antwoord was: 'Uw Wechsel krijgt u rond uw vijftigste, maar uw Gipswechel krijgt u overmorgen...' Zo leerde ik het Duitse woord voor overgang of menopauze. Na tien dagen mocht ik het ziekenhuis uit en werd ik keurig in een ambulance teruggebracht naar mijn hotel. In de trein terug naar Nederland nam ik met mijn gipsen been drie zitplaatsen in, maar ik kon gelukkig tegelijk met mijn vriendin terug naar huis. De volgende winter bleef ik thuis. Daarna heb ik nog jaren schadevrij geskied.

door: Mieke van der Jagt

Als klein kind wilde ik zuster worden. Verpleegster bedoelde ik daarmee, niet non want we waren protestants. Het rolvoorbeeld was ook in dit geval mijnmoeder want zij was vroeger zuster geweest. Voordat ze trouwde, was ze tot verpleegster opgeleid in het Gemeenteziekenhuis in Dordt. Daar had ze altijd hele verhalen over en mijn moeder kon nu eenmaal erg goed vertellen.

Soms, als het slecht weer was, krauwden we de verkleedkist overhoop, waarin ook een zusterschort zat, een blauw bloesje, een wit kraagje, haar zilvere broche met het kruisje en een grote witte lap die het kapje moest worden. Van die lap een kapje maken: dat kon alleen mijn moeder. Al schikkend en strikkend vertelde ze dan hoe waardeloos zo'n kapje was. Het zat er niet om je haren weg te houden want het hing zo maar een beetje achterop je hoofd. Soms moesten er schuifspeldjes aan te pas komen om het op z'n plek te houden. Maar toch wilde ik zuster worden. Tot een jaar of acht, toen had ik alweer wat anders verzonnen.

Het kapje hing op je achterhoofd

Het heeft best lang geduurd voordat de instituten in de gezondheidszorg inzagen dat zo'n kapje eigenlijk flauwekul was. Precies om de reden die mijn moeder aangaf: het zat er alleen maar voor de show. Toen mijn zusjes geboren werden, ze zijn tien jaar jonger dan ik, waren de kapjes nog niet weg maar je hoefde de kunst van het strikken niet meer te beheersen: de kapjes waren van glad, wit karton. Ze zaten nog wel even zinloos op het achterhoofd en nog altijd met schuifspeldjes. De zusters hadden ook nog steeds het blauwe bloesje, het witte kraagje en de gesteven witte schort aan. Pantalons waren uit den boze.

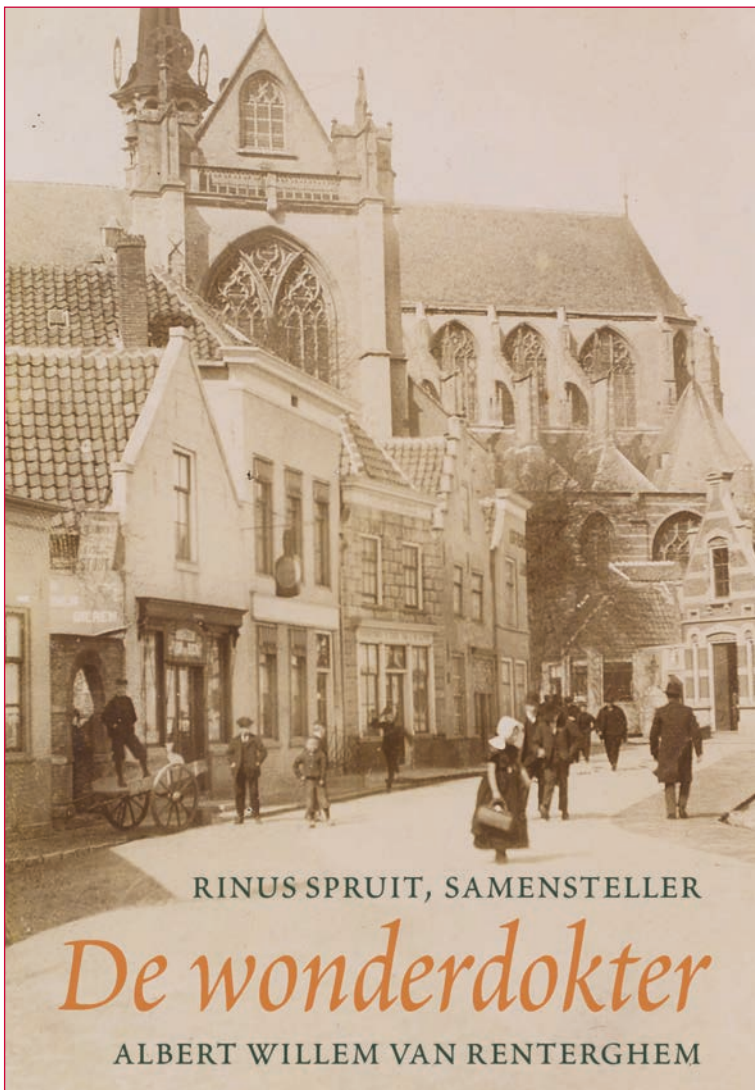
Wanneer de witte broeken, de jasschorten en de Zweedse klompen zijn ingevoerd, weet ik niet. Ik schat zo ongeveer in de tijd dat ik de oude non die in 1955 aan het kraambed stond toen ik zelf werd geboren, plotseling met een permanentje, een ruiten rok en een wollen vest, in de buurtwinkel tegenkwam. Ik herkende haar niet, zij mij wel. 'Je was al zo'n grote baby.'

Dorpsdokter in Heinkenszand

door: Albert Willem van Renterghem

In elk nummer van Zeeuws Weerzien plaatsen we een fragment uit een Zeeuws boek. Om in de sfeer van 'gezond zijn en beter worden' te blijven, kiezen we voor een fragment uit 'De wonderdokter, Albert Willem van Renterghem'. Het is een door Rinus Spruit samengesteld en bewerkt manuscript, waarin de Zeeuwse plattelandsarts Albert Willem van Renterghem (1845-1939) vertelt over zijn leven en praktijk.

Onderstaand fragment speelt in 1877, Van Renterghem is net dorpsdokter in Heinkenszand geworden en gaat op patiëntenbezoek.

Op een keer werd mijn hulp ingeroepen door een armlastige, die in de onmiddellijke nabijheid van mijn woning huisde, in het begin van het Kerkepad. Het gold een vrouw van ver in de zestig die van de gemeente vrije woning genoot. Van de roomse armen ontving ze een gulden in de week en wat brandstof bij winterdag. Het mensje was een weduwe zonder kinderen en woonde moederziel alleen. Toen ik de uit één kamer bestaande stulp binnentrad, zagen mijn ogen een kale stenen vloer, naakte, wit gekalkte muren, een vierkante, groen geschilderde tafel en een open bedstee zonder gordijnen waarin een strozak met een zogenoemde paardendecken lag. Verder een open schouw waarin aan een ijzeren ketting een aardappelketel hing van hetzelfde materiaal. Een enkele stoel met doorgesleten biezenmatten zitting voltooide de aankleding van het vertrek.

Handen wassen bij de pomp

De bewoonster, die me had laten roepen door een buurvrouw, klaagde over zwaarte in de lendenen en pijn in de geslachtsdelen. Een plaatselijk onderzoek was onvermijdelijk. De bedstee was voor onderzoek te hoog. Ik plaatste de enige stoel in schuine stelling tegen de muur zodat deze een hellend vlak vormde, legde de strozak daar tegenaan en verzocht patiënte daarop plaats te nemen. Alvorens over te gaan tot het onderzoek, keek ik rond naar middelen om de handen te reinigen maar zag niets van dien aard. 'Wel moedertje, waar kan ik me wassen? Heb

je ook een kom, groene zeep, een doek?' Het mensje wees me op de pomp op het erfje buiten de deur en bood me haar schort aan om mijn handen mee te drogen, zeep had ze niet.

In de kamer stond een pot gevuld met een vlezig massa. Op mijn vraag naar de inhoud vernam ik dat het 'de lichte' was en toen ik min of meer beschaamd over mijn onwetendheid nader aandrong wat dat voor iets kon zijn, kreeg ik mij te verstaan dat men die naam gaf aan de luchtpijp met longen, hart en lever van een varken. Elke week, verduidelijkte zij, kocht ze zo'n lichte bij slager De Poorter. Ze kookte de lichte en verkocht het product in kleine hoeveelheden aan mensen die even arm waren als zijzelf. Met de winst daarvan, met bedelen en met het luttele bedrag dat ze van het roomse armenbestuur ontving moest zij in haar schamel onderhoud voorzien. Men kan begrijpen dat ik medelijden voelde met de arme stakker, maar walgde van die pot met inhoud.

Bij lichamelijk onderzoek vond ik een verzakking van de schede en een niet passende baarmoeder-ring. Een vuile verwaarloosde boel. Sinds twee jaar was de ring niet verwisseld. Ik heb zelf het vrouwtje moeten irrigeren en haar opgedragen veertien dagen rust te nemen. Ik liet haar door een buurvrouw verzorgen en van het nodige voorzien tot zij weer in staat zou zijn voor zichzelf te zorgen en haar nering weer op te vatten. Toen de lokale toestand het toeliet voorzag ik haar van een goed pessarium.

Uit: Rinus Spruit (samensteller) - 'De wonderdokter, Albert Willem van Renterghem', Uitgeverij Cossee

Deu weer en wind

't Is a weer jaoren geleejen, mao 't is me nog niet ontgaon. Zit ik op 'n aovond nao de tillevisie te kieken. Gardienen dichte en lekker de kachel opgestookt. Dan wordt er op de belle gedrukt. Noe moen 'k zeggen dan 'k dat wel een raor uure vond om an de deure te bellen. 't Was messchiens alf tiene of daor omtrent. 'k Doen de deure open en dao staot 'n vrouwspersoon. Nêê, nii mee 'n collectebusse of zôiets. Niks van dat alles. Ze kiek m'n an en zegt: "Menêêr, 'k moen 'ier iemand in bed steken." Toen 'k dao 'dôrende, stoeng 'k toch wel raor te kieken. "In bed steken" vroeg ik, "en dan wel 'iere?" Ze knikkende en zei dat ze van de Thuiszorg was en dat ze op

vuufthiene moste ziin. 't Stoeng op d'r liieste. 'k Schuddende 's mee m'n 'dôfd. "Hie bin abuus," docht ik. Ze keek nog 's op de liieste en noemde de straote en 't 'uusnummer nog 's. Jao, toen was me duudelijk. Ze was in de verkêerde straote en most bie 'n vrouwe ziin, die daor nog allêene weunende, om alles voo de nacht gerêed maaken. Even laoter reed d'r auto deu de straote. De koplampen straolden op de natte stêenen. Op pad nao de vrouwe die op d'r zat te wachten.

Kruunaogelstruke

Toen most ik onwillekeurig dienenken aan zuster Wijna. Die was in m'n schooltijd de wijkzuster. Mee 'n lange zwarte jas reej ze op d'r solexje deur 't durp.

Allicht wist ik dat ze nao zieke mènsen goeng om die te verzurgen. Ze was van 't Groene Kruis. Bie sommigste mènsen kwam ze jaoren an 'n stik. Dan zag je d'r solex op de stoepe staon. Bie zuster Wijna stoeng

d'r achter in d'r 'ofje een blauwe kruunaogelstruke.

Dao was 'n mannetje op 't durp, Kees Mechelsen, en die dee bie zuster Wijna d'n 'of een bitje bie'ouwen. Dat deed ie ook bie ons. Op 'n keer kwam Kees mee 'n stik van dien kruunaogel af en die wier bie ons in d'n 'of gezet. En lekker ruuken dat ie dee. M'n moeder was t'r 'eël contènt mee. En noe nog staot 'r bie mien naost 't 'uus nog een naozaot van die struuk.

Êest voor de kachel

Terug nao zuster Wijna. Ze ree niet allêene mee d'r solex in 't durp, maor ook in de polders. In de zeumer lekker jasje open. 't Zonnetje op de têrve. De koeien in de weie. Mao 's winters joeng,

column: Rinus Willemsen

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaal-specialisten in Zeeland. Speciaal voor deze krant klimt hij in de pen.

ook deu regen en wind, jao zelfs deu de sneeuw. As ze dan binnen kwam, most ze bie wieze van spreken êest zelf ontdôien. Ze deed dan d'r 'andschoenen af, d'r jas uut en goeng dan êest een kwartiertje voor de kachel staon om wat bie te kommen. Dan 'n bakje koffie en vervolgens kwam de wasbeurt. En daonao schoot ze wee rap in die stugge zwarte leren, jas, dee d'r 'anschoenen en even laoter was ze weer op pad. Zes daogen in de weke, zomer en winter.

Wijkzusters, die binnen d'r allange nie mêêr bie ons op 't durp. Mao 't Groene Kruisgebouw dat staat er nog altied. Net als m'n pès-blauwe kruunaogel.

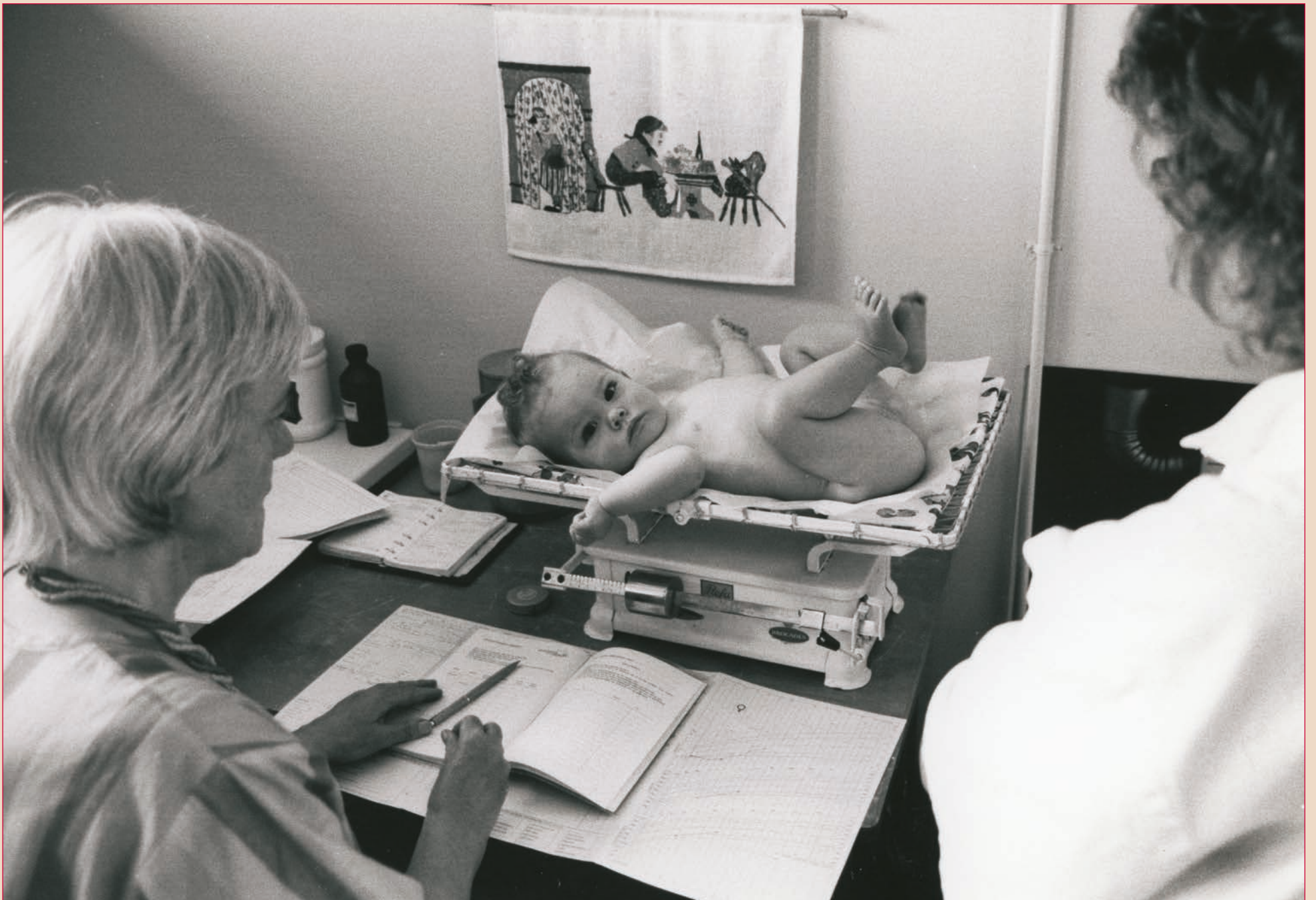
Veel beterschap!

door: Jan van Damme

In het ziekenhuis kom je meestal niet voor de lol. Of je hoopt zelf beter gemaakt te worden, of je bezoekt er iemand die hetzelfde hoopt. Daarom levert het hospitaal vaak indringende

herinneringen op, beelden die je een leven lang bij je draagt. Natuurlijk niet als je op de weegschaal van het consultatiebureau ligt. Wel als je op dat moment de vader of de moeder bent.

Pierre Kartner alias Vader Abraham op bezoek in het Gasthuis in Middelburg, 2005 | Foto: J. Wolterbeek, recordnr. I 10982.

Consultatiebureau in het Groene Kruisgebouw. Op elke eerste woensdagmiddag van de maand het wegen van de baby, Baarland (Zuid-Beveland) 1988 | Foto: W. Helm, ZB, Beeldbank Zeeland, recordnr. I 7301.

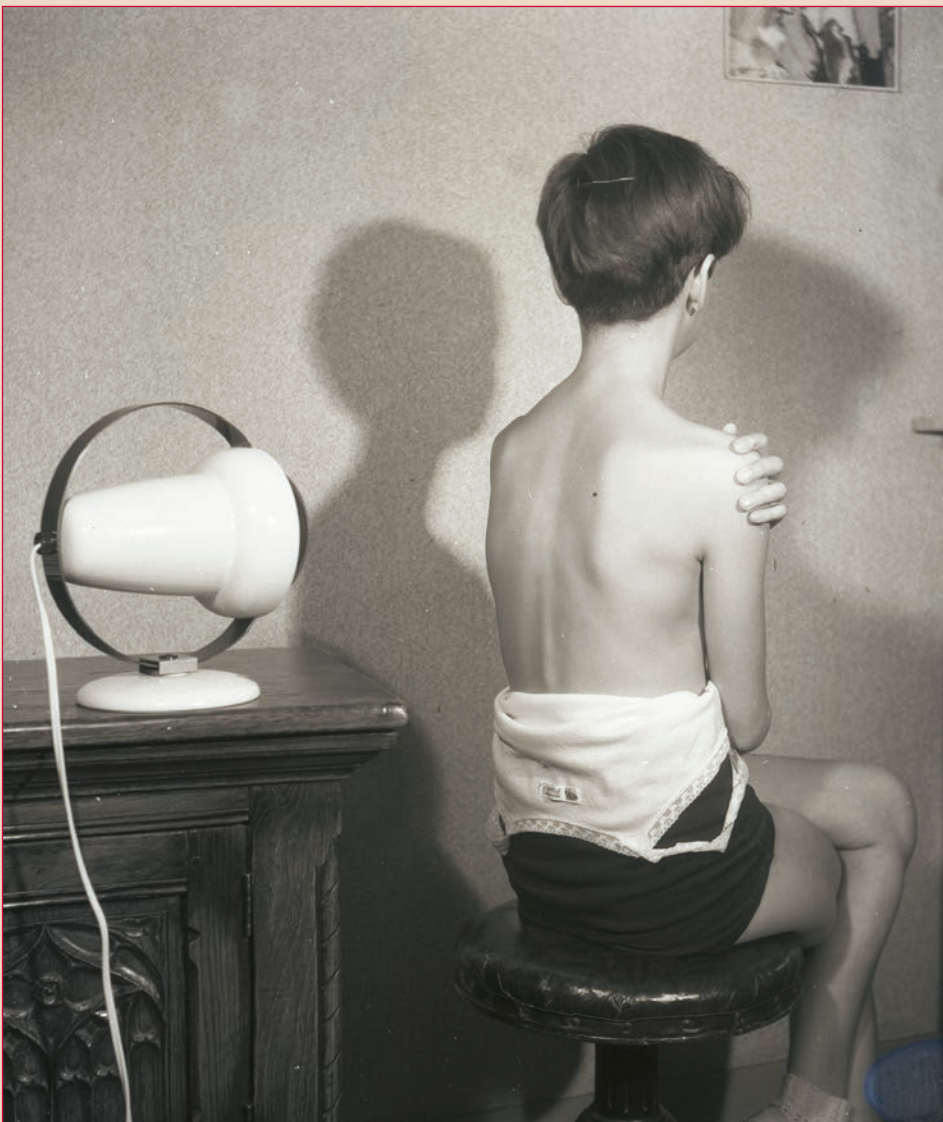
Bethesda-Sint Joseph ziekenhuis, ca. 1980 | Foto: J. Wolterbeek, ZB, Beeldbank Zeeland, recordnr. 3885.

Kaakchirurg Bert Grootenhuis in operatiekamer, Vlissingen ca. 1990 | Foto: J. Wolterbeek, ZB, Beeldbank Zeeland, recordnr. 14917.

Studenten van de opleiding Verpleegkunde op de Hogeschool, Vlissingen 2001 | Foto: J. Wolterbeek, ZB, Beeldbank Zeeland, recordnr. 129798.

Meisje voor Philips 'infraphil' warmtelamp, 1957 | ZB, Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, recordnr. 53485.

Wijkzuster van het Groene Kruis op Solex bromfiet, ca. 1950 | Collectie Simonse Biggekerke, recordnr. 89411.

ADRZ aanmeldzuilen in corona opstelling | Foto: J. Francke, november 2020.

Super wortels uit de Stadstuin

is een echte 'samentuin': een flinke moestuin waar mensen bij elkaar komen om samen groente en fruit te telen. Het tuinieren gebeurt met oog voor natuurlijke processen en met respect voor plant en dier. Lezers van Zeeuws Weerzien krijgen een exclusief kijkje in de keuken.

Samira met wortels uit de tuin | Foto: Marjo Griep.

De winterwortels die we op de Stadstuin oogsten zijn meestal niet zo mooi recht als de exemplaren die in de winkel liggen. Maar als ze in de soep zitten zie je daar niets van. Met Koningsdag kunnen we geen worteltjes oogsten. Daarom deze keer een recept voor wortelsoep als lekker en kleurrijk voorgerecht voor het kerstmenu of voor elk ander moment.

Verdraaid lekkere wortelsoep met sinaasappel

Recept voor 3-4 personen

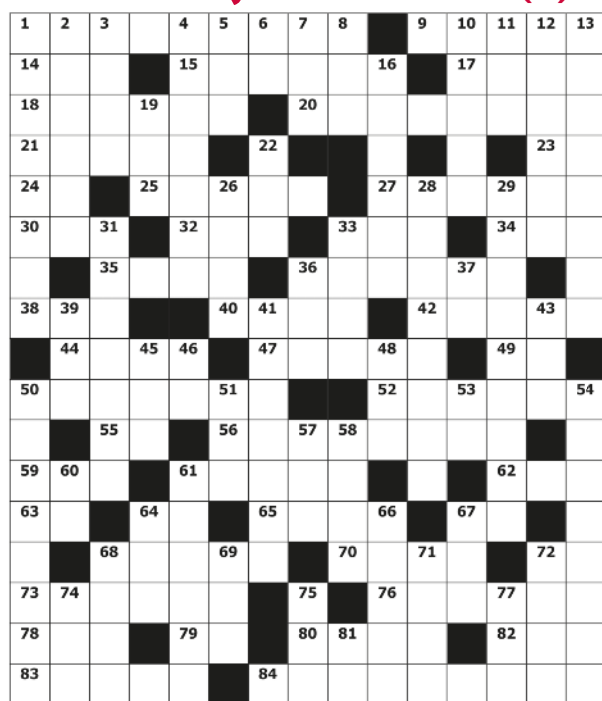
- 1 el olijfolie • 2 uien, gesnipperd • 500 g (biologische) winterwortelen, in plakken • 1 prei, in ringen • 4 el koriander- of peterselieblaadjes, fijngehakt • 1 tl gemberpoeder • 200 ml sinaasappelsap • 1 l groentebouillon • 1 blaadje laurier • 4 el crème fraîche, sojaroem of haverroem • peper en zout

Bereiden

1. Verhit de olie in een soeppan en bak de uien glazig. Voeg de wortel en de prei toe en roerbak 5 minuten. Strooi de helft van de koriander of de peterselie en de gemberpoeder over de groenten. Bak even mee aan.
2. Schenk het sinaasappelsap en de bouillon over de groenten. Doe het laurierblaadje erbij en breng aan de kook. Zet het vuur zachter en laat 30 minuten sudderen.
3. Vis het laurierblaadje uit de soep en pureer met een staafmixer. Breng opnieuw aan de kook. Proef en voeg zout en peper naar smaak toe.
4. Verdeel de wortelsoep over de borden. Garneer met de room en de overige koriander of peterselie en serveer goed heet.

Eet smakelijk!

8 | Kruiswoordpuzzel 'Rondje Zeeland (2)'

54	15	26	71	41	18	83	75	29	59	5	36	13	-
				84	3	51	35	76	16				

Horizontaal: 1 plaats in Zeeland 9 plaats in Zeeland 14 Scandinavische munt 15 strijd tussen volkeren 17 vlug 18 kwaadsprekerij 20 plaats in Zeeland 21 honende opmerking 23 persoonlijk voornaamwoord 24 zangnoot 25 plaats in Zeeland 27 hoofdstad van Gelderland 30 roem 32 uitsteeksel onder voetbalschoen 33 een zekere 34 oppervlaktemaat 35 de Brijn (zwemster) 36 keukenkruid 38 eventueel (afk.) 40 september (afk.) 42 verbijsterd 44 vervelend wezen 47 agavevezels 49 persoonlijk voornaamwoord 50 met haar begroeid 52 vrije verdediger (voetbal) 55 loofboom 56 bovenste snede van een boek 59 water in Utrecht 61 heiligenbeeld 62 gard 63 senior (afk.) 64 radon (afk.) 65 tocht 67 vriendje van Sien 68 duivel 70 plaats in Zeeland 72 zaterdag (afk.) 73 horizon 76 zich in de werken 78 ontkenning 79 achter 80 medicus 82 bejaard 83 plaats in Zeeland 84 plaats in Zeeland.

Verticaal: 1 plaats in Zeeland 2 spot 3 plaats in Zeeland 4 binnenbekleding 5 pret 6 ingenieur (afk.) 7 boom 8 bruggengeld 10 houtsoort 11 bouwland 12 vogel 13 plaats in Zeeland 16 land in Zuid-Amerika 19 naaldboom 22 loofboom 26 luchtig gebak 28 regelmatig 29 plaats in Zeeland 31 plaats in Zeeland 33 delfstof 36 computerterm (afk.) 37 verbruikt 39 boerderijdieren 41 loofboom 43 vroeger 45 soort 46 Edelachtbaar (afk.) 48 Algemene Loterij Nederland (afk.) 50 plaats in Zeeland 51 voetbalclub uit Waalwijk 53 buiten dienst (afk.) 54 plaats in Zeeland 57 Edgar Allan . . . (schrijver) 58 uiting van verdriet 60 daar 61 hevig 64 wiel 66 gezondheid! 67 plaats in Noord-Brabant 68 teleurstellend 69 papegaai 71 proef 72 pissebed 74 mager 75 calorie (afk.) 77 vat 81 ruimtelijke ordening (afk.).

Breng de letters uit gelijkgenummerde vakjes over naar de balk onder het diagram. Bij juiste invulling leest u hier de oplossing van deze puzzel.

Mis het niet:

in 'coronatijd' verschijnt wekelijks een verhaal van de redactie op onze website, vergezeld van een oude foto én een interview door Remco van Schellen (Omroep Zeeland). Kijk en luister mee op www.zeeuwsweerzien.nl/redactie (en stuur ons ook úw foto met herinnering!).

Margreeth Ernens vierde in 1964 vakantie in een bunker | Foto: Margreeth Ernens.

Prijswinnaars puzzel nummer 7

Dank voor uw leuke reacties, het 'rondje Zeeland' viel duidelijk in de smaak. De inzendingen bereiken ons vanuit het hele land en zelfs van ver over de grens. Fijn om te weten dat de krant ook wordt gelezen door Zeeuwen die zijn verhuisd. Blijf ons schrijven, we lezen uw post graag.

De juiste oplossing van de vorige puzzel was: *Westerscheldetunnel*. Als verrassing voor onder de kerstboom verdelen wij een aantal extra prijzen. Het boek 'Het hart dier wereld - een literaire stads-

wandeling door Middelburg' is aan de volgende goede inzenders gestuurd: F. Bertijn, Vlissingen; Fam. Bonouvrie, Hansweert; J. van Haften, Stavenisse; A. Janse, 's-Gravendeel; L.P. Meijer, Middelburg; M. van Mourik, Herwijnen; M. Roos, Terneuzen; E. v. Vlieberghe, Hengstdijk; W. de Vrieze, Noordwelle; N. Zijl, Gapinge.

De hoofdprijs, het boek 'Betje, de zevende van de kruidenier', geschreven door Bep Mandemaker en Nynke Feenstra, is gewonnen door L. Flipse, Koudekerke. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging van de prijs.

Puzzel mee en win een prijs

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 15 maart naar Postbus 33, 4350 AA Veere of naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl.

Onder de goede inzenders verloten wij drie boeken over een Zeeuws thema, ter beschikking gesteld door ZB|Planbureau en Bibliotheek van Zeeland.

Als unieke hoofdprijs kunt u het boek 'De wonderdokter' winnen, ter beschikking gesteld door Uitgeverij Cossee. Samensteller Rinus Spruit komt het persoonlijk aan u overhandigen.

Anja Geldof (l) en Stefanie Huibregtse (r) met het Beddengoed van Tante Zoet.

Onder de wol

Heeft u ze ook gehad als kind? Die bekende kinderziektes, zoals de mazelen, de bof, of de waterpokken? Meestal gingen deze ziektes 'rond', en als ze eenmaal in huis waren kon je er op wachten tot je óók aan de beurt kwam. En wat voelde je je dan beroerd en akelig, als je het eenmaal te pakken had! Er was maar één remedie: onder de wol! Koortsig en lamleidend lag je dan alleen op je slaapkamertje.

Alleen bij hoge uitzondering mocht je beneden, en onder een warme deken in de bedstee of op de bank liggen. Moeder gaf je huismiddeltjes of versterkende bouillon. Soms moest je ook een borstrok aan, die zo kriebelde. Of kreeg je een mosterdkompres, een kruik of warme grog. Maar je kreeg ook extra aandacht, en dat was dan wel weer fijn.

Wilt u zelf ook zo'n mooie, warme deken breien voor 'onder de wol'?

Stichting Zeeuwse Visserstruïen ontwierp **'Het Beddengoed van Tante Zoet'**, een unieke deken bestaande uit dertig blokken met ajourpatronen van avonddoekjes, haakmutsjes, kousen, labedissen en slaapmutsen uit de Zeeuwse streekdrachten. Als eerbetoon aan alle Zeeuwse vrouwen die dit prachtige breiwerk maakten of droegen kreeg elk blok de naam van de maakster, of draagster.

En, mocht u helaas toch ziek worden (wat we natuurlijk niet hopen!) dan weten we het zeker: onder deze prachtige deken wordt u vast éxtra snel weer beter!

Het patroon van deze deken is als e-boek te koop bij: www.visserstruïen.eu/webshop. Koopt u de wol voor deze deken bij Atelier Jaffari in Arnemuiden? Dan krijgt u het gehele patroon er gratis bij.

ZEEUWSE VISSERSTRUÏEN

Met trots op je uniform

Schroom is niet nodig, want 'Met dat kruisje onder je kin kun je echt wel wat', zo werd beginnend verpleegsters destijds voorgehouden. Dat 'kruisje' duidde immers op een gedegen opleiding als verpleegkundige. Je diende het speldje met trots op je uniform te dragen.

door: Ali Pankow

Riet Kuyper-Vijverberg als leidster van de 'Helpsters Rode Kruis' te midden van een groepje betrokkenen.

Riet Kuyper-Vijverberg (81) uit Ouwerkerk herinnert zich die stimulans nog levendig toen ze in 1961 bij haar aanstelling in het Zweedse Rode Kruisziekenhuis in Zierikzee voor wat nieuwe taken kwam te staan. Riet had toen als verpleegster al vier jaar ervaring opgedaan in het Gemeenteziekenhuis in Dordrecht waar alles grootschaliger was georganiseerd. „Bloedafname bijvoorbeeld werd daar door co-assistentes gedaan, hier moest je dat als verpleegkundige zelf doen.”

Waarom Dordrecht? „Omdat ik na mijn opleiding wilde werken en er in Dordrecht een vacature was. Het was een heerlijke tijd, ik woonde er in het zusterhuis en heb er veel sociale contacten aan overgehouden”, vertelt Riet. Ze had al wel verkering met Wim Kuyper uit Ouwerkerk en haar toekomst als meewerkend echtgenote op het gemengd boerenbedrijf aan de Stelweg lag in feite al uitgestippeld. Voorafgaand aan het huwelijk werkte zij dus ook nog een half jaar met plezier in het ziekenhuis in Zierikzee, al was dat even wennen. Veel groter was de overgang toen zij plotseling van het verplegen van mensen, koeien ging melken, de melkspullen dagelijks schoonmaakte, uien in zakken stopte, een groententuin onderhield en in de loop der tijd ook nog drie zoons - Wim, Piet en Arco - op de wereld zette.

Een druk leven waarin de behoefte aan een uitlaatklep zich deed voelen. „Daarom meldde ik me aan voor een EHBO cursus bij het Rode Kruis in Zierikzee en ik ben daar bijna 20 jaar blijven hangen. Het

vergeet soms best veel tijd. Dat vond ik wel jammer voor Wim, maar zelf heb ik ervan genoten”, memoreert Riet.

Zij schetst hoe enthousiast zij als verpleegkundige werd onthaald door de bijna legendarische Lena van de Sluis-Bij de Vaate, toenmalig leidster van de Helpsters Rode Kruis. Riet werd later haar opvolgster als leidster van deze enthousiaste groep en kan putten uit een schat aan mooie herinneringen. Daartoe behoren de inzet tijdens de vaartochten met het Rode Kruisschip 'Henry Dunant', assistentie tijdens donoravonden van de Bloedbank, oefeningen met Brandweer en Politie, maar vooral ook de hechte samenwerking met het Rode Kruis Ziekenhuis en de ambulancedienst.

„De vrijwilligsters wilden immers wat ze geleerd hadden ook in de praktijk brengen. Zo werd het Rode Kruis voor sommigen een kweekvijver als professioneel verpleegkundigen”, constateert Riet. Voor zichzelf constateert ze nu nog: „Ik geniet gewoon als ik in een ziekenhuis kom, zelfs als dat bijvoorbeeld voor een maagonderzoek is.”

Riet in de rol van slachtoffer tijdens een oefening met vrijwilligers van het Rode Kruis Zierikzee.

Gezondheid!

- ramon

Het leken regelrechte martelwerktuigen

door: Albert Kort

Als jongetje van een jaar of tien heb ik mijn tandarts nooit gezien als iemand die me 'beter' kon maken. Integendeel zelfs, ik was op mijn dood voor de man. Tweemaal per jaar ging ik bij hem langs en altijd weer liep ik met lood in de schoenen naar zijn praktijk aan de Grote Markt in Goes. Altijd op een dinsdag, want op die dag hield hij spreekuur voor zijn patiënten van het ziekenfonds. Na binnenkomst betrad ik, al dan niet vergezeld door mijn oudere broer, de wachtkamer. Die ruimte was bijna altijd tot de nok toe gevuld met andere wachtenden, die de vaak urenlange wachttijd doodden met gesprekken over de staat van hun gebit of over de vreselijke kiespijn die hun al nachtenlang van de broodnodige slaap beroofde. Opbeurend waren die praatjes zelden. Ik kan me die ene keer nog goed herinneren dat iemand net op het moment dat ik de wachtkamer betrad, tegen zijn buurman zei: „Kijk, weer een slachtoffer.” Als het eindelijk mijn beurt was,

begaf ik me met knikkende knieën naar de behandelkamer om plaats te nemen in de stoel, bang in afwachting van wat komen zou.

Vakmanschap

Tandarts Klinkert was ongetwijfeld een kundig vakman. Een uitgesproken sociaal betrokken mens bovendien, die ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van zijn praktijk in 1974 een ridderorde ontving. Maar van dat alles was ik me als kleine jongen niet bewust. In zijn nabijheid voelde ik alleen maar angst. Angst voor het instrumentarium dat op de ronde tafeltjes om me heen lag uitgestald. De tang om tanden en kiezen te trekken, de verschillende boren, tangetjes en slangetjes: het waren in mijn ogen regelrechte martelwerktuigen om kinderen te mishandelen.

Zachtzinnig was de tandarts niet. Geduld had hij evenmin en op een kindvriendelijke aanpak heb ik hem nooit kunnen betrappen. Aangezien ik een slecht

gebit had, moest er altijd wel het nodige boor- en vulwerk worden verricht. Hoewel de behandeling in totaal waarschijnlijk niet meer dan tien tot vijftien minuten in beslag nam, duurde ze in mijn

beleving oneindig lang. Groot was dan ook de opluchting als de operatie achter de rug was, ik van de stoel mocht komen en een poppetje van gips mocht uitzoeken dat achterin de behandelka-

mer op de vensterbank voor me klaarstond. Een cadeautje dat me enige troost gaf. Echt beter voelde ik me pas, als ik weer buiten stond en de frisse buitenlucht kon inademen.

Wie bewaart, die heeft wat

door: Willem Staat

Kees Stevense met ansichten van het Sint Joanna.

Wie tegenwoordig een flinke operatie ondergaat moet het ziekenhuis al snel verlaten. Dat was vroeger wel anders, zo meldt Kees Stevense (84) uit Middelburg. Hij staft deze bewering met een rekening uit de oude doos.

„In mijn archief vond ik een nota van ziekenhuis Sint Joanna uit Goes, voor een operatie van mijn moeder. Bij die ingreep zijn de keelamandelen verwijderd. Terwijl dit tegenwoordig meestal poliklinisch gebeurt en men direct weer naar huis kan werd mijn moeder daarvoor acht dagen verpleegd, van 14 tot en met 21 september 1943. De operatie werd uitgevoerd door de toen bekende KNO-arts dr. Mazzola.” De rekening luidde als volgt: 8 verpleegdagen 2 e klasse b. tegen f 4,50 per dag is f 36,- en gebruik operatiekamer f 15,-. Met nog wat andere medicamenten bedroeg de nota totaal f 56,50 (ja, u leest het goed: zesenvijftig gulden en vijftig cent).

De met anilinepotlood geschreven nota

werd voor voldaan getekend door Zuster Divera en was voorzien van een fiscale kwitantiezegel van 10 cent. Ook waren er nog 15 cent telefoonkosten. Kees over dat laatste bedragje: „Wij hadden geen telefoon en voor zover bekend gold dat ook voor burens en familie in de omtrek. Wie zou men gebeld hebben vanuit Sint Joanna? Misschien een neef van mijn vader die werkzaam was op een bedrijf verderop? Dat zal wel telefoon gehad hebben. Iemand is vervolgens mogelijk naar mijn vader gefietst om de boodschap over te brengen.

Een flink bedrag

Nog een eigenaardigheidje: wat zou een urineonderzoek - kosten f 1,50 - met een keeloperatie van doen hebben gehad? De nota was voor die tijd een flink bedrag. Mijn vader moest daar waarschijnlijk minstens twee weken voor werken.” Het kan zo maar zijn dat de naam Kees Stevense bij een aantal lezers herkenning oproept omdat die van 2001-2015 vaak in de PZC stond vermeld. De krant publiceerde in die jaren wekelijks een ansichtkaart van een straat of gebouw uit Zeeland. Kees Stevense was kampioen in het oplossen van deze Raadkaart, ook als het om moeilijke opgaven ging. De gepensioneerde ambtenaar van de Belastingdienst in Middelburg, die daarvoor werkzaam was bij de Inspectie van de Registratie en Successie in Goes, is dan ook heel geïnteresseerd in de geschiedenis en topografie van Zeeland. Dat virus heeft hij van zijn moeder, want ook zij had er belangstelling voor. Kees heeft zelf ook een verzameling Zeeuwse ansichten. Daaronder zijn er ook een paar van het ziekenhuis waar zijn moeder in 1943 verbleef. En zo voldoet Kees aan het oude gezegde: „Wie bewaart, die heeft wat”.

Een operatie in 1839

in Goes

door: Allie Barth

In 1616 werd het dorp Borssele, aan de zuidwestelijke rand van Zuid-Beveland gebouwd naar een plan van de Goese burgemeester Soetwater. Het begon klein, in een vierkant. Het had niet eens een kerk. In 1837 toen de Kapelse schoolmeester een 'aardrijkskundige beschrijving' ten dienste van het onderwijs het licht deed zien, waarin Borssele werd beschreven, telde het dorp 756 inwoners. Het had nog steeds geen kerkgebouw, wel een begraafplaats waar de overleden inwoners werden begraven.

Onder die 756 mensen was het oudere echtpaar Pikkart-Minnaar. Met de vrouw ging het in 1839 niet goed. De dorpschirurgijn werd erbij gehaald en die adviseerde om zijn collega in Goes te bezoeken. Die onderzocht haar en stelde vast dat zij borstkanker had. Hij achtte

een operatie noodzakelijk. Die kon plaatsvinden in het Gasthuis aan de Oostwal onder leiding van de arts Hekking. Zowel Pieterse als Hekking eisten daarvoor ieder een bedrag van honderdvijftig gulden. De kosten van verzorging in het Gasthuis bedroegen één gulden per week en op deze bedragen was niets af te dingen. Met deze boodschap kwam het echtpaar bij de kerkenraad van de Hervormde Gemeente. Die besloot om uit de diaconiekas de kosten voor zijn rekening te nemen om te voorkomen dat de vrouw 'aan een gewissen dood' zou worden overgeleverd. Op 16 maart 1839 werd zij in het Gasthuis opgenomen en een dag later vond de operatie plaats. Die slaagde. Het was toen al gewoonte om patiënten die onder het mes moesten te verdoven met ether. Op 7 mei kwam zij weer in Borssele terug, volgens de berichten geheel genezen. Maar hoe lang ze nog is blijven leven, vermeldt de historie niet.

Een bezoekje waard! Tijdelijke exposities in de Zeeuwse musea

december 2020
tot maart 2021

Dit overzicht wordt samengesteld door de redactie van Zeeuwse Ankers • info@zeeuwseankers.nl

- ▶ **Fruiteeltmuseum** | Annie M.G. Schmidtsingel 1, Kapelle
tot eind 2020: Quiltexpositie • www.fruiteeltmuseum.nl
- ▶ **Het Polderhuis Musea & meer** | Zuidstraat 154-156, Westkapelle
t/m 14 maart 2021: 'Charley Toorop en Eva Besnyö in Westkapelle'
• www.polderhuiswestkapelle.nl
- ▶ **Historisch Museum De Bevelanden** | Singelstraat 13, Goes
t/m 20 maart 2021: 'Goed Gemutst' - Mode geïnspireerd op Zeeuwse streekdracht door Susan Bakx-Plasmans • www.hmdb.nl
- ▶ **Industrieel Museum Zeeland** | Westkade 114, Sas van Gent
'De ontwikkeling van de arbeidstijdmeter' - Prikklokken
'Gereedschap anders gezien' - Werken van Ton Koops
• www.industrieelmuseumzeeland.nl
- ▶ **Museum De Meestof** | Bierensstraat 6, Sint-Annaland
75 jaar Eendrachtbode • www.demeestof.nl
- ▶ **Museum Het Warenhuis** | Markt 2, Axel
t/m 28 februari 2021: 'Biezonder hoed - textiel met een verhaal' - textielschatten uit het depot van het museum • www.hetwarenhuis.nl
- ▶ **Museum Veere** | Kaai 25-27, Veere
t/m 31 december 2020: 'Walviskaak aan de muur' - walvisvaart en Noordse Compagnie (locatie: Stadhuis)
t/m voorjaar 2021: 'Op reis met Willen V' - een vorstelijke reis door achttiende-eeuws Zeeland (locatie: Stadhuis)
t/m 31 mei 2021: 'Ode aan Alma' - herontdekking collectie Museum Veere (locatie: De Schotse Huizen) • www.museumveere.nl
- ▶ **Stadhuismuseum Zierikzee** | Meelstraat 6, Zierikzee
t/m 26 september 2021: 'Oost West, Thuis Best'
t/m 24 mei 2021: 'Kees de Kort Christelijke feestdagen in Beeld'
• www.stadhuismuseum.nl
- ▶ **Terra Maris, Museum voor natuur en landschap** | Duinvlietweg 6, Oostkapelle
t/m 18 april 2021: 'Vikingen op Walcheren?' - objecten van het middeleeuwse Walichrum uit de collectie van het Zeeuws Genootschap • www.terramaris.nl
- ▶ **Watersnoodmuseum** | Weg van de Buitenlandse Pers 5, Ouwkerk
t/m 9 februari 2021: 'Foto-expositie Dominique Berretty'
• www.watersnoodmuseum.nl
- ▶ **Zeeuws maritiem muZEEum** | Nieuwendijk 11, Vlissingen

'Walcheren: het verdronken eiland' - de inundatie in foto's en verhalen 'Wind in de zeilen' - Zeeschilders uit de Gouden Eeuw, aanwinsten uit de Inder Rieden-collectie • www.muzeem.nl

- ▶ **Zeeuws Museum** | Abdij, Middelburg
t/m 20 juni 2021: 'H.E.L. - Jan de Prentenknipper' - leven en werk van de volkskunstenaar
t/m 19 september 2021: 'Mannenpak' - mannenkleding in de Zeeuwse streekdrachten
t/m 19 september 2021: 'Mesheften - Frans Dingemans' • www.zeeuwsmuseum.nl

Check voor uw bezoek de openingstijden van het betreffende museum

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant? Stuur uw reactie naar redactie@zeeuwsweerzien.nl. Wilt u niet dat uw naam in de krant wordt geplaatst, zet dit er dan duidelijk bij. Een greep uit de reacties op het vorige nummer:

• 'Het was rond 1954. Het viel mijn moeder op dat mijn zusje van drie wat moeilijk begon te lopen. Met drie kinderen in huis vroeg je dan of de dokter langs kon komen, dat was normaal. Wij hadden dokter Buijnzeel als huisarts. Hij kwam langs met een mooie dokterskoffer. Mijn zusje zat op de bank in de kamer. Hij voelde dat er iets in de holte van haar voet zat. De dokter vroeg mijn moeder om een schone theedoek en een nieuw scheermesje, nog in het folie. Daarmee maakte hij een sneetje in de voetholte en haalde er een stokje uit, opgelopen op het strand. Schoon dankzij het zout uit de zee, het was dus niet ontstoken, het deed alleen pijn. Het werd ontsmet met alcohol, verbandje erom. Het was een dokter van niet zeuren maar doen. Ik stond er met mijn neus op en vond het erg interessant. Het is goed afgelopen.' *Cobi de Lange*

• 'Mijn moeder is bedgebonden in haar aanleunwoning in Terneuzen. Mede dankzij de voortreffelijke zorg van de zusters van de thuiszorg, weet zij zich goed verzorgd. 's Maandags bezoek ik moeder en kijken we bijv. foto's van heden en vroeger (op de tablet) en soms wordt er gepuzzeld. Iets wat moeder leuk vindt om te doen. Zo hebben we dankzij Zeeuws Weerzien nr 7 een rondje Zeeland gemaakt. Prijs of niet, het was gewoon heel leuk puzzelen. Als echtgenote van een kruidenier (vader is al meer dan 20 jaar geleden overleden) sprak haar het thema van de krant wel aan.' *Loek Deleij*

Red.: mevrouw is onlangs 98 jaar geworden, onze hartelijke felicitaties!

• Kan iemand de heer Deleij helpen met het volgende: 'Ik heb een vraag over een foto van de Stoomtram Walcheren uit 1946. Na veel rondspeuren heb ik nog geen éénduidig uitsluitsel over de kleuren van deze noodbussen die tijdelijk tussen Middelburg en Vlissingen hebben gereden net na de 2de wereldoorlog. Het waren omgebouwde Dodge Fargo trucks. Ik wil de foto zo natuurgetrouw mogelijk inkleuren.'

• 'Een extra mooi weerzien in nr 7, omdat op blz. 3 een foto staat van de man van de SRV, de overleden echtgenoot van mijn vriendin.' *G. Hoogesteger-Westveer*

• 'Op de Ring in Kerkwerpe staat een beeld voor wijkzuster Cornelia van Zijp - Bijlo, geboren in 1895 in Dreischor en overleden in 1967 in

Zierikzee. Zij bezocht haar patiënten op een motor, vaak met haar hondje Robbie achterop. In 1955 ontving zij een koninklijke onderscheiding voor haar werk als wijkverpleegkundige, dat zij bijna 30 jaar volhield. Het beeld voor de wijkzuster van Kerkwerpe geldt ook als eerbetoon aan alle wijkverpleegsters die vroeger hun werk deden op Schouwen-Duiveland.' *Rinus Willemsen*
(NB: heeft iemand zuster Cornelia nog persoonlijk gekend?)

• 'Ik vond een klein dun boekje over de kloosterorde der Benedictijnen die medicijnen verkopen, ik denk rond 1925. Abdijlikeur, galpillen, kloosterbalsem. Er zaten nog wat reclamepapiertjes in plus ingezonden brieven van mensen die er van genazen. Vooral die verhalen zijn leuk. Tussen de lijst met namen van vertegenwoordigers staat A. Franse uit Kwadendamme. Ik kan niet anders bedenken dan dat het mijn overgrootvader is. Ik kom uit een katholieke familie, dat zal er mee te maken hebben.' *Corrie Franse*

• 'Ik had vroeger in Tholen een vriend, die een klas hoger zat. Soms bezochten we een snoepwinkelje waar we zoethout, spekken, dropveters, zwartwit of Belga's kochten. De Belga's kostten twee cent. Wellicht verkochten ze nog andere artikelen in het winkelje, maar daar heb ik niet op gelet. De vriend verklaarde, dat hij dominee wilde worden. Dat is hij ook geworden. Ondertussen gingen we naar verschillende scholen en ben ik hem uit het oog verloren. Ik ging naderhand in Bergen op Zoom naar school. Daar was ook een snoepwinkelje, maar daar ben ik niet vaak geweest. Mijn medeleerlingen gingen er wel vaak naar toe.' *Hans van der Stel, Bunde*

• Ineke Heijn-de Vroe uit Bergen maakte het borduurpatroon uit Zeeuws Weerzien nr 5. 'Ik ga nog bedenken wat ik er mee gaan doen. Het was in ieder geval leuk om mee bezig te zijn in die saaie Corona tijd.' Ideetje van de redactie: maak er een Zeeuws beursje van!

• Huismiddeltjes van oma: 'Wanneer je vroeger je been had verstuikt of verrekt was een probaat middel: een doek nat maken met pitwater en azijn (pitwater is wellewater, dus uit de wel, niet uit de regenbak). Daar had ik zelf baat bij, toen ik mijn been ernstig had verrekt. Dan had je ook nog Haarlemse olie (voor rugklachten) en Pielstaertolie. Waar dat voor was weet ik niet meer.' *C. de Keuning*

Verder lezen?

Helaas kunnen we niet alle reacties op deze plek vermelden. Kijk op: www.zeeuwsweerzien.nl/van-lezers voor veel meer verhalen. Bijvoorbeeld de jeugdherinneringen van Piet Apers aan zijn geboorteplaats Zuiddorpe. Of het maritieme verslag van Wim Deijnen, jarenlang rivierloods op de Schelde. Bart van der Meide stuurde foto's die zijn tante Jo maakte tijdens de watersnoodramp in Terneuzen, beelden die nooit eerder zijn gepubliceerd. En mevrouw Jobse laat zien hoe zij op haar 94e nog zeer bedreven is in het kraaltjes breien.

Ontdek het erfgoed van Zeeland

via zeeuwseankers.nl en beleef het op de ankerplaatsen, plekken van cultuurhistorische betekenis.

Zeeuwse Ankers vertelt de verhalen bij landschappen, plekken, monumenten, voorwerpen en mensen uit het verleden. Zeeuwse Ankers nodigt uit tot ontmoeten en beleven. Zeeuwse Ankers verbindt het verleden, heden en de toekomst van Zeeland.

Kijk op zeeuwseankers.nl en lees de verhalen!
Meer informatie?
Stuur een e-mail naar info@zeeuwseankers.nl

Zeeuwse Ankers is een samenwerkingsverband van Het Zeeuwse Landschap, Provincie Zeeland, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, VVV Zeeland, ZB | Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, Zeeuws Archief en Zeeuws Museum.

Het Zeeuws Archief geeft het verleden toekomst

Ga op onderzoek uit in de personenzoekmachine **Zeeuwen Gezocht** op www.zeeuwsarchief.nl
Hofplein 16, Middelburg, info@zeeuwsarchief.nl

Planbureau en Bibliotheek van Zeeland

ZB investeert ook in het 'Feest van Herkenning'. Kijk voor onze activiteiten en cursussen voor begin-dementerenden en mantelzorgers op www.dezb.nl/klapbank

Feest VAN HERKENNING
Museumverhalen voor ouderen

Een uurtje 'praten over vroeger' aan de hand van herkenbare voorwerpen, samen herinneringen delen en plezier hebben, wat een positieve energie geeft dat! Voor €45,- geeft U een bijeenkomst cadeau waar de hele groep van kan genieten.

Belangstelling? Neem contact op met Sylvia van Dam Merrett, secretariaat@feestvanherkenning.info

>> Lees meer over onze activiteiten op www.feestvanherkenning.info <<

WEBDESIGN + GRAFISCH ONTWERP

LA DOLCE VITA
T: 0118-567068
LAMIADOLCEVITA.NL

Zit u thuis met vragen of een onzeker gevoel?

Sauer & Oonk Adviseurs & Notarissen helpt klanten zonder dat fysiek contact noodzakelijk is met 'Persoonlijke hulp op afstand'!

Wij snappen dat de huidige tijd kan zorgen voor veel extra vragen en een gevoel van onzekerheid. Sauer & Oonk Adviseurs & Notarissen adviseert, informeert en begeleidt klanten naar een onbezorgd gevoel over de juridische situatie. Dat doen we nu ook op afstand, dus zonder huisbezoek of hulp van familieleden!

Het kan ook zonder computer, gewoon alles per post en telefoon. Voor bijvoorbeeld vragen over uw administratie of hulp bij uw (levens)testament.

SAUER & OONK
ADVISEURS & NOTARISSSEN

Meer weten over de mogelijkheden?
Bel 0118 - 41 81 10 of ga naar sauerenoonk.nl

Distributie Zuid West
TRANSPORT & KOERIERS DIENSTEN

Steun Zeeuws Weerzien

Het voortbestaan van deze krant is mede afhankelijk van donaties. Iedere gift wordt hartelijk ontvangen.

Vanaf 50 euro zetten we er een leuke tegenprestatie tegenover: een exclusief 'Album' met nostalgische foto's en verhalen van onze redactie. Raadpleeg voor meer informatie het katern op de voorpagina of www.zeeuwsweerzien.nl

ZEEUWSE ZAKEN

Hét adres voor: streekproducten, souvenirs, relatiegeschenken, (strand)speelgoed, geschenkmandjes en Zeeuwse kado's

Kijk voor meer informatie op: www.zld.nl
Of kom langs op: Marquesweg 2 in Goes

Meulenberg Media

uitgeverij | ontwerp | vormgeving layout | opmaak drukwerk | printservice belettering | textieldrukwerk

Drukkerij Meulenberg B.V.
| Rotterdamsekaai 61
| 4331 GN Middelburg
| Tel.: 0118 63 51 26
| drukkerij@meulenberg.nl
| www.meulenberg.nl

Kijk en lees mee in het

Album

van de redacteurs van ZEEUWS WEERZIEN